نگاه

مروری بر تئاتر مستند و «دکلره»

نمایشی که دیوار چهارم را برمی‌دارد

فریار حسینی

■ نتایج فریبکاری تاریخ چیست؟ گزارشات مطبوعات براساس چه دیدگاه یا جهت‌گیری است؟ تمامی سوال‌های بالا اگر در حوزه تئاتر مطرح شود، جواب آن را باید در شاخه‌ای از تئاتر به‌نام «تئاتر مستند» جست‌وجو کرد. تئاتر مستند همان‌گونه که از نامش بر می‌آید، بر پایه شواهد و اسناد تاریخی بنا می‌شود. و بخش اعظم دیالوگ/مونولوگ‌های آن بر اساس گفتار افراد، اسناد تاریخی ونوار بازجویی شکل می‌گیرد. و برخلاف نمایشنامه‌های دیگر که حاصل تکنیک و تخیلات نویسنده است، برآمده از سخنان تک‌تک افراد جامعه است و ذهن نویسنده در حکم دوربین مستندسازی است که به دنبال سوژه در حرکت است. در واقع عنصر جدانشدنی از تئاتر مستند، سند است و به تعبیر پیتر وایس- از بنیان‌گذاران تئاتر مستند- اسناد تاریخی به مثابه ماده اولیه در نمایش مستند است و به شخصیت‌ها همانند قهرمانان بر گرفته شده از تاریخ نگاه می‌شود، که به جای بررسی آنها در موقعیت دراماتیک، کاراکترها در موقعیت تاریخی خود بررسی می‌شوند. در تئاتر مستند که بی‌شباهت به تئاتر «اپیک» نیست، هدف در واقع بازرنمایی (بخوانید بازروایی) از یک واقعیت است که مانند تئاتر اپیک با پرهیز از ملاحظات زیبایی‌شناسانه و بازی حسی، موظف است خود را به عنوان واقعیتی مستند معرفی و روایت کند. تاریخچه شکل‌گیری تئاتر مستند به دهه۶۰ میلادی بازمی‌گردد. اما بدون تردید، رگه‌های اولیه و نظری تئاتر مستند در اندیشه‌های پیسکاتور- بنیان‌گذار تئاتر «اپیک» - مشاهده می‌شد. آنجا که او حرف از وارد کردن بخش‌هایی از زندگی واقعی مردم را به تئاتر، مطرح می‌کند و به روند فهمیدن صحنه‌ها شکل می‌دهد. تئاتر مستند تا قبل از دهه ۹۰ میلادی به بررسی موضوعات تاریخی شناخته شده نظیر وقایع آشویتس، قضایای تسلیحاتی و اتمی در آمریکا و وقایع اینچنینی می‌پرداخت که همانا با توجه به شناخته‌شده‌بودن پرونده، قضاوت در چنین نمایش‌هایی (بخوانید دادگاه‌ها) برای تماشاگر راحت و کلیشه‌ای می‌شد. به عبارتی رأی نهایی واضح بود متهمان، جنایت‌کاران شناخته شده بودند. در دهه ۹۰ میلادی گونه‌ای از تئاتر مستند با پیشگامی کروزینگر، رولان بارس، اندروس ویل، پا به عرصه وجود نهاد که در آن خبری از شخصیت‌ها و پرونده‌های تاریخی شناخته شده نبود. بلکه موضوع اصلی آنها معضلات روز اجتماعی مانند نژادپرستی، مشکلات زنان، بزهکاری و جنایات مردم عادی بود. و در آن تاریخ و مستندات مکتوب جای خود را به سند شفاهی دادند. در نمایش مستند نوین، مخاطب با واقعیت‌هایی به مراتب پیچیده‌تر مواجه می‌شود که قضاوت را برایش سخت می‌کند. و او را با پرسش‌های بی‌جوابی تنها می‌گذارد. یکی از نمونه‌های این نوع نمایش که بی‌شباهت با نمایش «دکلره» که این روزها در تالار انتظامی اجرا می‌شود، نیست نمایشنامه «لگد» نوشته اندروس ویل است که روایت قتل پسر ۱۶ساله‌ای است، که در یکی از روستاهای کمتر توسعه‌یافته آلمان زندگی می‌کند و توسط جوانان آن‌جا به طرز سیستماتیکی شکنجه می‌شود و به قتل می‌رسد. محوریت داستان بر زندگی جوانانی است، با رفتارهای پانک‌مآبانه که سعی در ابراز نارضایتی از شرایط موجود را دارند. نمایشی که از همان ابتدا اصطلاحا «دیوار چهارم» را بر می‌دارد و به تماشاگر یادآور می‌شود که شما با دفاعیات متهمان یک پرونده جنایی روبه‌رو هستید. در این نمایش همچنین با طراحی هوشمندانه پوستر و شکل روزنامه‌وار آن می‌توان مستندات این نمایش را به صفحه حوادث همیشگی ارجاع داد. درک درست بازیگران در پرهیز از بازی حسی بر جنبه روایی این نمایش تاکید می‌کند. از دیگر تکنیک‌هایی که کارگردان اثر از آن بهره جسته بود، می‌توان به حفظ فضای مستقل شخصیت‌ها اشاره کرد، گویی هر کدام در اتاقی جداگانه بازجویی شده بودند و با کنار هم قرار دادن قطعات آن، روایت کولاژگونه‌ای پدید آورده بود. زمان‌بندی مناسب، برش و قطع کنش‌های بازیگران توسط یکدیگر، پرهیز از هر آنچه دارای نظم ریتمیک باشد، از دیگر نقاط قوت کار محسوب می‌شد. در کل، نمایش «دکلره» نمایشی است پیش‌رو که تلاش دارد مخاطب را با انواع دیگر روایت آشنا کند که در ایران کمتر به آن پرداخته شده که این خود کارگردانی «دکلره» را با وجود برخی ضعف‌ها قابل تقدیر می‌کند. باشد که در روزگاری نه‌چندان دور نبض تئاتر و هنر کشور هماهنگ و همگام با جهان پیش برود.

ادامه از صفحه ۱۴

اول باید تاریخ رو کیسه کشید

می‌دانستم به بقیه چه گفته بود. گفته بود همه هوای دایی‌جان را داشته باشند و با او مخالفت نکنن. نوری حمومی گفت: «خدا لعنت کنه این سرهنگ قیامی رو که این حرفا رو گذاشت تو دهنم.» دایی‌جان گفت: «پیش سرهنگ قیامی چکار می‌کردین؟» گفت: «آقا، سرهنگ قیامی همیشه دم بنگاهی محل معرکه می‌گیره.» دایی‌جان گفت: «خب بگیره تو چکار به اون داشتی؟» گفت: «ما هم خواستیم به بقیه حالی کنیم، یه چیزایی بارمون هس.» دایی‌جان ملایم شده بود. اوستا محمود زل زده بود به نوری حمومی و چشم‌هایش پر از اشک بود، دستش را بلند کرد و گفت: «آقا اجازه.» دایی‌جان گفت: «بفرمایین.» گفت: «آقا، نوری حمومی از اینکه تو حموم کار می‌کنه جلوی همسایه‌ها خجالت می‌کشه.» نوری حمومی گفت: «آقا ما پشیمونیم دیگه پیشنهاد نمی‌دیم.» فرنگیس خانم گفت: «پیشنهادتون چی بوده؟» گفت: «به آقا عرض کردم بیایم رجال مملکت رو کیسه بکشیم.» فرنگیس خانم گفت: «این که پیشنهاد بدی نیس.» دایی‌جان گفت: «این هم پیشنهاد همون سرهنگ سلطنت‌طلب خائنه؟» نوری حمومی گفت: «نخیر آقا.» دایی‌جان گفت: «خیلی خب، اول باید تاریخ رو کیسه بکشیم، جناب سرهنگ رو دعوت کنین.»

به بهانه بازی در نمایشی به نگارش «دیوید آیوز»:

ای کاش اینها را من نوشته بودم

فرهاد آییش

درست سه هفته پیش بود که نمایش «کلمه، سکوت، کلمه» را به روی صحنه بردیم. در تمام این شب‌ها، در طول اجرا، چیز تازه‌ای می‌یابم، لذت می‌برم و هر شب هم می‌خندم! به عقیده من بزرگ‌ترین چالش کمدی، ایجاد موقعیت و خلق سلیقه‌ای است که نه تنها برای خودمان (به عنوان گروه اجرایی) ناشناخته باشد بلکه با نرم‌های کمدی جامعه‌مان نیز همخوانی نداشته باشد! (فضای کمدی نمایش «کلمه، سکوت، کلمه» از این نوع است.) هر شب روی صحنه به هنگام اجرا، بازی بازیگران را می‌بینم. (و البته گاهی یواشکی تماشاگران را هم برانداز می‌کنم.) نتیجه اینکه، درمی‌یابم، به وضوح طنزی نو و فضای کمدی متفاوتی در این نمایش ایجاد شده است. نوآوری و خلق سلیقه جدید در کمدی، کار نویی نیست اما این چالش زمانی پویاست که این سلیقه جدید واقعا به مخاطب انتقال پیدا کند. به یاد می‌آورم در روزهای اول تمرین، مائده طهماسبی می‌گفت: «اگر خودمان فکر می‌کنیم نمایش‌مان بامزه است، باید حتما حتما مخاطب هم این‌گونه فکر کند وگرنه بیخود خودمان را گول زده‌ایم.» در آن روزها، همه بچه‌های گروه (چه کارگردان، چه بازیگران و چه بچه‌های پشت صحنه) احساس خطر می‌کردیم. در واقع سوال اصلی برایمان این بود که آیا ساختار نمایشی، سبک و سیاق و طنز «دیوید آیوز» در اجرای ما جواب خواهد داد؟ ولی امروز که می‌بینم بعد از هر اجرا، به غیراز گروه اجرایی، خیلی از مخاطبان با هیجان و شعف راجع به لحظات نمایش گفت‌وگو می‌کنند، احساس غرور می‌کنم و به خود می‌گویم: «این چه حکمتی است در هنر، که هربار، دوباره و چندباره مرا غافلگیر می‌کند؟» در پایان باید اعتراف کنم که به عنوان یک نمایشنامه‌نویس، نوشته‌های «آیوز» را خیلی دوست دارم تا جایی که حتی گاهی، کودکانه به او و نوشته‌هایش حسادت کرده و به خود می‌گویم: «آه! ای کاش اینها را من نوشته بودم!»

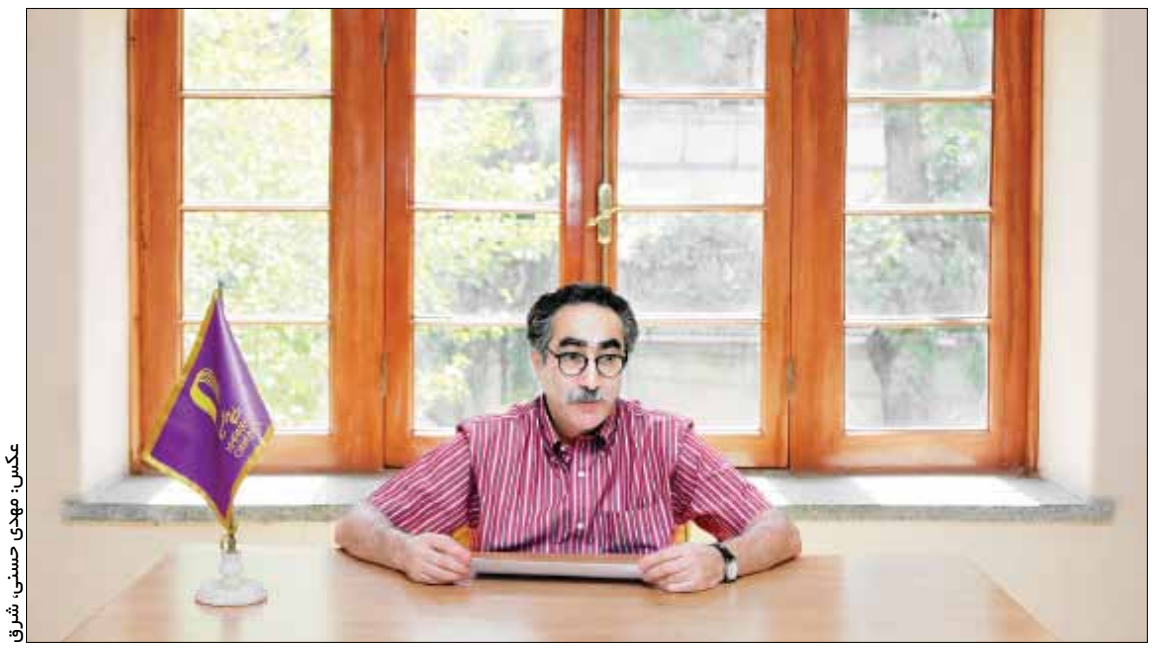

عکس: مهدی حسنی، شرق

رییس هیات مدیره خانه سینما

دشمن «ارشاد» نیستیم

شرق: به نظر می‌رسد ماجرای حل مشکل «خانه سینما» وارد مرحله جدیدی شده است. این تغییر و تحولات در طول هفته گذشته شدت گرفته است. درحالی که خبر دیدار محمود احمدی‌نژاد و هیات‌مدیره و روسای صنوف خانه سینما در روز ملی سینما منتشر شده است و وزیر ارشاد نسبت به اتفاقات این دیدار ابراز بی‌اطلاعی کرده است عصر دیروز فکسی ارسال شد که بر تعطیلی دایم خانه سینما از سوی وزیر ارشاد تاکید شده است. اما در واکنشی فرهاد توحیدی به عنوان سخنگو و رییس هیات‌مدیره خانه سینما از انتشار نامه محرمانه از وزارت ارشاد ابراز تعجب کرد. نامه‌ای که تاکید دوباره تعطیلی خانه سینما بود. او گفت: «انتشار این نامه از آنجا برای ما تعجب‌برانگیز است که این نامه با مهر محرمانه در تاریخ اول شهریور به دست محمدمهدی عسگرپور رسیده بود و طبیعتا چون محرمانه بود مجاز به انتشار محتویات نامه نبودیم.» این نامه پس از تغییر و تحولاتی که طی هفته اخیر رخ داده است در واقع واکنشی به پیگیری خبرنگاران در نشست مطبوعاتی وزیر ارشاد بود. اعضای هیات‌مدیره به همراه روسای صنوف، دیداری با محمود احمدی‌نژاد داشتند که به‌زودی مفاد تفاهم‌نامه این نشست منتشر خواهد شد؛ نشستی که اعضای شورای‌عالی سینما و رییس سازمان سینمایی از آن اطلاعی نداشتند. فرهاد توحیدی با تاکیدی که در یک جمله ابراز کرد از این روند نتیجه‌گیری کرد: «فکر می‌کنیم مرجع منتشرکننده نامه از تفاهمات جلسه اعضای خانه سینما با آقای احمدی‌نژاد بی‌اطلاع بوده‌اند.»

وزارت ارشاد نامه‌ای منتشر کرده است که طبق آن وزیر، رای تعطیلی دایم خانه سینما را تایید کرده است.

رییس هیات‌مدیره خانه سینما ادامه داد: «چرا یک نامه محرمانه وزارتخانه در رسانه‌ها منتشر شده است؟ نکته مهمی که باید بپرسیم این است که چرا این نامه پس از یک ماه از تاریخ صدور (۲۴ مرداد) منتشر شده است؟» واکنش هیات‌مدیره تنظیم لایحه اعتراضیه به دیوان عدالت اداری است که قرار است مثل دفعه پیش این اعتراض قانونی از طریق مراجع رسمی پیگیری شود. همان‌طور که دفعه قبل این کار انجام و به نقض حکم انحلال خانه سینما منجر شد، پس از آن بود که وزارت ارشاد رای به تعطیلی خانه سینما داد. بحث تعطیلی با انحلال کاملا متفاوت است. هر چند توحیدی امیدوار بود که پس از دیداری که با محموداحمدی‌نژاد انجام شده است، شاید اساسا موضوع اعتراض‌شان به این حکم منتفی شود. رییس هیات‌مدیره همچنین خبر داد: «براساس تفاهمی که در آن جلسه شد، در حال جلو رفتن هستیم و امیدواریم مشکلات مربوط به خانه سینما به‌زودی حل شود.» وی درباره پیش‌بینی‌اش از اجرای مفاد تفاهم‌نامه جلسه که نخواست درباره آنها صحبت کند، خوش‌بین بود و گفت: «استنباط‌مان این است که آقای احمدی‌نژاد به آنچه در جلسه گفته‌اند، بسیار جدی بوده و به آنها عمل خواهند کرد.»

در حال حاضر ساختمان شماره دو خانه سینما باز است و اعضای خانه سینما در حال انجام برخی فعالیت‌های صنفی هستند. به گفته توحیدی «اصناف همگی در حال فعالیت هستند. اکنون فصل برگزاری مجامع عمومی اصناف است و تاکنون یکی دو صنف مجمع عمومی‌شان را برگزار کرده‌اند و سایر اصناف هم این کار را انجام خواهند داد.» وی با اشاره به برخی فعالیت‌های ضروری هیات‌مدیره خانه سینما در این مدت گفت: «در مواردی که لازم باشد در قالب جامعه اصناف سینمایی ابراز حضور می‌کنیم، مانند اعتراض به فیلم توهین‌آمیز اخیر یا در ماجرای زلزله آذربایجان. مجموعا هر جا احساس کنیم وظایفی داریم به وظایف‌مان عمل می‌کنیم اما از آنجا که به چارچوب قانون معتقدیم هیات‌مدیره تنها در فعالیت‌هایی وارد عمل می‌شود که در جهت رفع مشکل و مانع از بازگشایی خانه سینما یا طی فرآیندهای قانونی باشد. در غیراین صورت تمام کارها و فعالیت‌ها مانند کمک‌های اهدایی به اصناف و... توسط کمیته هماهنگی اصناف انجام می‌شود.»

وی اشاره کرد دلیل اینکه وارد درگیری وزارت ارشاد و حوزه هنری نشده این نیست که «دشمن دشمن‌مان، دوست ماست چراکه اساسا به این موضوع نرسیده‌ایم که ارشاد دشمن ماست، اما تصور می‌کنیم این مشکلات و چالش‌ها می‌توانست در فضای تفاهمی حل شود.» از نظر وی برخی از این اتفاق‌ها «به دلیل جهت‌گیری مسوولان سینمایی است» اما «اگر خانه سینما در شرایط طبیعی بود می‌توانست با دست بازتر کار کند و آسیب جدی به اقتصاد شکننده سینما وارد نمی‌شد.»

«پانته‌آ بهرام» تک‌گویی می‌کند

شرق: مونولوگ «دکتر شکیل و مستر های» به کارگردانی و بازی پانته‌آ بهرام اول مهر در فستیوال «مونولیو» در تالار استاد انتظامی خانه هنرمندان روی صحنه می‌رود. این مونولوگ نوشته مارتین شمعون‌پور است. این نمایش مانند سایر اجراهای مونولیو در دو سانس ۱۷:۳۰ و ۱۹:۳۰ اجرا خواهد شد.

«صابر ابر» و «باران کوثری» در گالری «ایست»

شرق: این روزها در گالری «ایست» فستیوال ۳۰ هنرمند، ۳۰پرفورمنس برپاست. در روزهای پنجشنبه ۳۰ شهریور و جمعه ۳۱ شهریور در دو سانس ۱۷ و۲۰ در این گالری «صابر ابر» و «باران کوثری» به اجرای پرفورمنس‌هایشان می‌پردازند و روز یکشنبه دوم مهر نیز «نیما دهقانی» در این گالری اجرا خواهد داشت.

انتخاب ۱۰ شخصیت از داستان‌های «رولددال»

مهر: مایکل روزن نویسنده بیوگرافی و بنیانگذار جایزه رولددال است که به آثار ادبی کودکانی که بامزه باشند، اهدا می‌شود. او ۱۰ شخصیت اصلی و به یادماندنی آثار این نویسنده متفاوت کودکان را انتخاب کرده است. ازجمله؛ آقای روباه، دنی، همچنین بروس بروگتروتر از «ماتیلدا»، غول از «غول بزرگ دوست‌داشتنی»، مادربزرگ از قصه «جادوگرها.»

باب دیلن، خاطرات و آلبومی که توفان به پا کرده است

انتشار خاطرات «باب دیلن» این روزها تبدیل به یکی از خبرسازترین‌ها شده است. جلد اول خاطرات او با عنوان تاریخ‌ها تا امروز نزدیک به یک‌میلیون نسخه فروش رفته است؛ جلد اول این خاطرات در سال ۲۰۰۴ منتشر شد. انتشارات سیمون و شوستر اعلام کرده است که این خاطرات قرار است در چهار جلد دیگر منتشر شوند. باب دیلن در گفت‌وگو با رولینگ استون خبر داده است که به‌زودی ناشر دوستداران او را شگفت‌زده خواهد کرد. دیلن گفته است که برای نوشتن خاطراتش از یک استراتژی ویژه استفاده کرده است، او در این خاطرات چندان به توالی زمانی اعتقادی ندارد و خاطراتش را براساس آنچه در ذهنش پررنگ‌تر است می‌نویسد. باب دیلن گفته است: «برای او روزگار دهه ۶۰ میلادی و بعد از آن و روزهایی که عصیان نسل بیت او را سرشار از انرژی می‌کرد در خاطراتش جایگاه ویژه‌ای دارند.» خوانندگان او این روزها منتظرند تا ببینند او درباره زندگی خصوصی‌اش به‌ویژه دوره نامزدی با جوئن بائز چه خواهد نوشت. موفقیت جلد اول این کتاب بین منتقدان نیز تا جایی بود که دیلن در گفت‌وگویی با مجله «رولینگ استون» گفت: «برخی نقدها آنقدر خوب بودند که از خوشحالی گریه کردم.» دیلن یکی دیگر از کتاب‌ها را براساس برنامه رادیویی خود در «سایرس ایکس‌ام» می‌نویسد. کمپانی کلمبیا رکوردز تازه‌ترین آلبوم استودیویی باب دیلن را روز ۱۱ سپتامبر به بازار فرستاد. نام این آلبوم «توفان» است و باب دیلن با نام مستعار جک فراست تهیه‌کننده این آلبوم شده است. آلبوم ۱۰ ترانه دارد که همه آنها کار خود دیلن است. نزدیکان دیلن می‌گویند او نام این آلبوم را از نمایشنامه مشهور شکسپیر وام گرفته است. آلبوم جدید او اکنون در صدر پرفروش‌ترین‌های آمریکا قرار دارد، به نظر می‌رسد این آلبوم می‌تواند در تاریخ آلبوم‌های او حرف تازه‌ای برای گفتن داشته باشد. او در ماه می۲۰۱۲ مدال آزادی که مهم‌ترین افتخار فرهنگی آمریکا محسوب می‌شود را از دستان باراک اوباما دریافت کرد. دیلن پیش از انتشار آلبوم «توفان» تور دور اروپا و سپس آمریکای شمالی را برگزار کرد. «اندکی پس از نیمه‌شب»، «سال‌های طولانی»، «از دست رفته»، «شهر سرخ» و «توفان» جزو۱۰ ترانه‌ای هستند که دیلن در این آلبوم ارایه کرده است. دیلن در این آلبوم که سی‌وپنجمین آلبوم موسیقی اوست، ۱۰ ترانه جدید را به دوستدارانش معرفی می‌کند. دیلن ۷۱ ساله در طول دوران حرفه‌ای خود شش جایزه گرمی را به دست آورده است. همه اینها در حالی است که از سال ۲۰۰۹ نام او به‌عنوان یکی از نامزدهای لایق دریافت جایزه نوبل روی میز داوران استکهلم قرار می‌گیرد.

هنرمندان ایران در ضیافت گالری‌های جهان

پرویز براتی: شهر «مسکو» در حالی از امروز ۲۹ شهریور به مدت چهار روز میزبان هشت هنرمند ایرانی می‌شود که وین پایتخت اتریش هم در رویدادی هنری از ۳۰ شهریور آثار ۱۳ هنرمند ایرانی را در کنار هنرمندانی از یکصد گالری جهان به نمایش خواهد گذشت. نکته مهم در این میان، اهتمام ویژه شماری از گالری‌های ایران برای شرکت در نمایشگاه‌های فروش آثار هنری یا همان آرت‌فر (Art Fair)هاست. در رویداد اول، دو گالری «اثر» و «آریانا» با هشت هنرمند در آرت‌فر مسکو حضور دارند. گالری «اثر» از امروز ۲۹ شهریور تا دوم مهر در یکی از غرفه‌های شانزدهمین دوره آرت‌فر مسکو با نمایش آثاری از بابک روشنی‌نژاد، رضا عظیمیان، سمیرا علیخانزاده و احمد مرشدلو حضور دارد. همچنین در این دوره، گالری تازه‌تاسیس «آریانا» با مدیریت امید تهرانی، با تمرکز بر هنر مدرن ایران آثاری را از آیدین آغداشلو، محمد احصایی، حسین زنده‌رودی و فرهاد مشیری به نمایش خواهد گذاشت. آرت‌فر مسکو طی حیات ۱۶ ساله خود رشد زیادی کرده و در توسعه بازار جهانی هنر نقش مهمی داشته است اما از سوی دیگر از وین خبر می‌رسد که گالری «شیرین» از ۲۰ تا ۲۳ سپتامبر (۳۰ شهریور تا سوم مهر) در هفتمین دوره نمایشگاه فروش آثار هنری وین (VIENNA FAIR) شرکتی فعال خواهد داشت. این نمایشگاه قرار است میزبان هنرمندانی از یکصد گالری جهان شود و در این دوره، گالری شیرین از ایران هم در این رویداد هنری شرکت دارد. گالری شیرین در این نمایشگاه گرایش‌های نوین کالیگرافی را در حوزه‌هایی چون نقاشی، مجسمه، عکس و اینستالیشن معرفی خواهد کرد. بنا به اعلام برگزارکنندگان این نمایشگاه، در هفتمین نمایشگاه فروش آثار هنری وین بیش از صد گالری و مرکز فرهنگی از سراسر جهان حضور پیدا خواهند کرد که از شرکت‌کنندگان آسیایی می‌توان به گالری کربن ۱۲ دوبی، گالری رودئو استانبول و گالری هان از کره‌جنوبی اشاره کرد. ویتا زامان، مدیر هنری این نمایشگاه درباره این رخداد هنری معتقد است: «ما بعد از ماه‌ها مذاکره عاقبت گالری‌داران اتریش و دیگر نقاط جهان را متقاعد کردیم که یک نمایشگاه فروش و عرضه آثار هنری با رویکرد ویژه به گرایش‌های تازه هنری دایر کنیم.» همچنین کریستینا استاینبرچر، مدیر این نمایشگاه، با ابراز خرسندی از مشارکت اولین گالری ایرانی در رویداد هنری شهر وین، این رخداد را مقدمه‌ای برای آشنایی علاقه‌مندان هنر در اتریش و اروپای شمالی با هنر معاصر ایران می‌داند.

گزارش تصویری

مراسم اهدای جوایز سینماگران مدت‌هاست که در موزه سینما برگزار می‌شود. این بار در برنامه‌ای خبری غرفه نیکی کریمی با حضور عزت‌الله انتظامی در موزه سینما رونمایی شد. عزت‌الله انتظامی در سخنانی چنین گفت: «اولین نفری بودم که جوایز و یادگاری‌هایم را به موزه سینما اهدا کردم. سال‌های دور که برای فیلم «گاو» به پاریس دعوت شده بودم آنجا مردی را دیدم که خانه‌اش را موزه کرده بود و برایم بسیار جالب بود. از آن موقع فکر چنین جایی به ذهنم رسید.» انتظامی گفت: «خوشبختانه حدود ۱۲ سال است که موزه سینما کار می‌کند. چند وقتی است که هنرمندان هم به ما اعتماد کردند و وسایلشان را در اختیار موزه قرار دادند و همه این جوایز به صورت امانت است. ضمن اینکه باید توجه داشت این جوایز متعلق به مردم است و حتی اگر سینماگری که جوایزش در غرفه در معرض دید است و بعد خطایی کند و حتی کنار برود باز این جایزه به مردم تعلق دارد.» در ادامه نیکی کریمی هم با اظهار رضایت از اهدای جوایز و یادگاری‌هایش به موزه سینما گفت: وقتی به موزه می‌آیم و این همه موفقیت و جایزه می‌بینم احساس غرور می‌کنم، خوشحالم که در میان سینماگران بخشی هم به جوایز من اختصاص داده شده است. جوایز، یادگاری‌ها، عکس‌ها و مجلات را از جاهای مختلف جمع کردم و الان خیالم راحت شد که در جای مناسبی قرار داده شده است.» وی گفت: «در میان آنها جایزه سن سباستین به دلیل اینکه اولین جایزه‌ام بود برایم خاطره‌انگیز است. در آن زمان من تصوری از اینکه جایزه بین‌المللی بگیرم، نداشتم و از طرف داریوش مهرجویی این خبر به من داده شد. هر کدام از این جوایز برایم خاطره و لحظه‌ای از زندگی‌ام است.»

فیلم سینمایی «ملکه» به کارگردانی محمد علی باشه‌آهنگر همزمان با هفته دفاع مقدس پیش از اکران در تهران، در دو سینمای آذربایجان شرقی به نمایش درمی‌آید. این اتفاق برای فیلم‌های «آینه‌های روبه‌رو» در قم و «بغض» در شهری دیگر رخ داده است. باشه آهنگر با اشاره به تعویق دوباره اکران این فیلم گفت: «رفتن یا نرفتن این فیلم به اسکار برای من اهمیتی ندارد و بیشتر به فکر زلزله‌زدگان آذربایجان بودم.» «ملکه» در دو سینمای «ناجی» و «فرهنگی» در شهرستان تبریز و پنج واحد سیار در شهرستان‌های اطراف تبریز از ۲۸ شهریور تا هشتم مهر به نمایش عمومی درمی‌آید و پیش‌بینی می‌شود آذرماه در تهران به نمایش عمومی درآید.

چمباتمه

بحران کاغذ ماندگار می‌شود؟

مرضیه رسولی

■ مساله «کاغذ» همپای مساله «ارز» در حرکت است، هرچه باشد از یک جنس هستند و بدون یکی، کار دیگری لنگ است. مساله ارز همه را درگیر خود کرده و مساله کاغذ فعلا فقط گریبان چاپخانه‌داران، ناشران و مطبوعات را گرفته و هنوز مردم اثر آن را مستقیما حس نکرده‌اند. برای آدم‌هایی که شغل‌شان ارتباط مستقیم با کاغذ ندارد این مساله هم مثل مساله‌های دیگری است که می‌آید و می‌رود. برعکس صف ارز و صف مرغ، برای کاغذ صف قابل‌دیدنی وجود ندارد و سه برابر شدن قیمت آن در طول یک سال فعلا به چشم عموم نمی‌آید اما در حال فلج کردن صنعت نشر است. افزایش قیمت کاغذ در پنج‌ماه گذشته به حدی بوده که تعداد زیادی از ناشران فعلا از چاپ کتاب خودداری می‌کنند و کتاب‌های چاپ شده هم با قیمت بالایی وارد بازار می‌شود. هرکسی منشا مشکل را چیزی می‌داند. به نظر می‌رسد برای یافتن ریشه مشکل باید کارآگاهان زبده استخدام شوند. مدیران کارخانه‌های کاغذسازی، اختلال در واردات مواد اولیه را دلیل عمده افزایش قیمت کاغذ عنوان می‌کنند اما در تازه‌ترین اظهارنظر مسوول کارگروه حل مشکل کاغذ، گرانی ارز را دلیل اصلی بالا رفتن قیمت کاغذ در بازار عنوان کرده است. برخی می‌گویند ربطی به ارز ندارد، بلکه قانون هدفمندکردن مؤثربوده است. (وزارت صنعت، معدن و تجارت بعد از اجرای فاز نخست قانون هدفمندی یارانه‌ها، با افزایش قیمت کاغذ روزنامه در دو مرحله و در مجموع به میزان ۱۷درصد موافقت کرده بود). برخی دیگر می‌گویند کاهش واردات صرفا به دلیل نوسانات ارزی نبوده، بلکه تحریم‌های اقتصادی باعث کاهش واردات کاغذ و مواد اولیه کاغذسازی شده است.

وزیر ارشاد گفته است: «ظاهرا در واردات کاغذ به کشور وقفه‌ای ایجاد شده بود و واردکنندگان می‌خواستند وضعیت کمی روشن‌تر شود تا بتوانند به واردات کاغذ ادامه دهند و همین وقفه باعث ایجاد مشکلات کنونی شده است. ما این مساله را بارها در دولت پیگیری کرده‌ایم و حتی از نهادهای حکومتی مانند شرکت شستا که در بخش‌های اقتصادی فعالیت می‌کند، خواسته شده که به واردات کاغذ کمک کند. ما پیگیر این موضوع هستیم و در این زمینه کارگروهی تشکیل داده‌ایم که به شکل مداوم مساله کاغذ را پیگیری کند.»

او قبلا مسوولیت این مشکل را متوجه وزارت صنعت، معدن و تجارت کرده بود و گفته بود در این‌باره نه از وزارت ارشاد که از این وزارتخانه باید سوال کرد. حالا کارگروه حل مشکل کاغذ از سوی معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل شده است. وزیر صنعت، معدن و تجارت، دلیل مشکل را در واردات خمیر کاغذ، پیچیدگی‌ها و نوسان نرخ ارز دانسته است. به گفته وزیر معدن توافق شده بانک مرکزی واردات این مواد مورد نیاز در صنعت کاغذسازی را در گروه ارز مرجع قرار دهد. اما با وجود این وعده‌ها تغییری در وضعیت بحرانی کاغذ به وجود نیامده. داریوش رضوانی، مسوول کارگروه بررسی راه‌های تامین کاغذ مورد نیاز ناشران و چاپخانه‌داران به فارس گفته مشکل چیز دیگری است. او با مسوولان کارخانه کاغذسازی پارس تشکیل جلسه داده و متوجه شده مشکل این کارخانه «نقدینگی» است. او گفته: «طبق بررسی‌ها مشخص شد این کارخانه یک سرمایه در گردش می‌خواهد، اگر سرمایه حدود ۱۰ تا ۱۵میلیارد تومان در اختیارشان قرار گیرد، دو هزارتن در ماه می‌توانند تولید کاغذ تحریر داشته‌باشند.»

دبیر سندیکای تولیدکنندگان کاغذ و مقوا هم مشکل را اختصاص‌نیافتن ارز مرجع به واردات مواد اولیه تولیدکنندگان کاغذ دانسته است. طاهر شبیری گفته: «سازمان حمایت حقوق مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان با وجود افزایش قیمت مواد اولیه با افزایش قیمت کاغذ در سال‌جاری موافقت نکرده و این درحالی است که واردات کاغذهای بی‌کیفیت و غیراستاندارد تولیدکنندگان داخلی را با مشکلات زیادی مواجه کرده است.» براساس آمارهای سندیکای تولیدکنندگان کاغذ و مقوای ایران، سالانه ۱/۵ تا دومیلیون تن کاغذ در کشور مصرف می‌شود. حدود ۷۵ کارخانه با ظرفیت تولید ۷۵۰هزار تن کاغذ در کشور ایجاد شده که فقط ۵۰۰هزار تن آن فعال است و سالانه یک‌میلیون تن کاغذ هم وارد کشور می‌شود.

فعلا وزارتخانه‌ها و مسوولان درگیر چگونگی حل مشکل هستند، به نظر می‌رسد تا حل خود مشکل راه درازی در پیش باشد. تا وقتی منشا مشکل مشخص نشود بعید است بتوان وضعیت را کنترل کرد و به چند ماه قبل بازگرداند.

خشت و آینه

اجرای کنسرت گروه تخت جمشید

■ گروه موسیقی «تخت جمشید» با خوانندگی بیژن کامکار و رهبری مسعود حبیبی، ۱۳مهر در سالن میلاد نمایشگاه بین‌المللی تهران، برای دومین بار روی صحنه خواهد رفت. این اجرا پس از اجرای سال گذشته که با استقبال خوبی هم روبه‌رو شد، برنامه‌ریزی شده است. در این اجرا قطعاتی از بیژن کامکار، مسعود حبیبی و پدرام درخشانی در دو قسمت نواخته می‌شود. هانا کامکار، فریبرز نجفی‌تبار، پرهام صارمی، میلاد درخشانی، کوروش بابایی، فرزاد فخرالدینی، علیرضا میرآقا، حسین شریفی، فرزاد قیصری‌پور، ایمان جعفری‌پویان، فرشاد رضایی و آرش فلاح‌صفا در این اجرا با یکدیگر همنوازی خواهند کرد.